

POČECI TV NOVINARSTVA KROZ ANEGDOTE

Božidar Jaredić

In this paper we are giving few anecdotic memories on the beginnings of TV journalism in Montenegro in the 1970's. These witty scenes from the journalistic practice were noted by a former editor of the Television of Montenegro.

Sedamdesetih godina prošloga vijeka donesen je novi Ustav SFRJ i Crna Gora se utemeljuje kao država i nacionalna zajednica. Osniva se niz kulturnih, obrazovnih i naučnih institucija. Na tome se predano radilo od dolaska Veljka Milatovića na mjesto predsjednika Predsjedništva Crne Gore.

Stvara se Univerzitet, osniva Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, list „Pobjeda“ se priprema za dnevno izlaženje, a uz Radio osniva se i Televizija Crne Gore. Okupljaju se kadrovi, vraćaju Crnogorci koji su radili u drugim krajevima Jugoslavije.

Među onima koji su se vratili bio sam i ja. „Zalutao“ sam na Kosovo poslije diplomiranja u Beogradu, pa sam jedva čekao da se vratim kući. Vrata Televizije otvorili su mi generalni direktor Miladin Perović i direktor TV Mišo Brailo.

Tih dana u televiziji pripremana je jednom nedjeljno emisija *Hronika kroz Crnu Goru* koja je emitovana iz Beograda. Tek kupovinom reportažnih kola *Hronika* je počela da se emituje iz studija u Titogradu. Međutim, sve se više insistiralo da se ubrzaju napori i počne emitovanje *Dnevnika*. Prvi *Dnevnik* koji sam vodio ja upriličen je za Dan Republike 29. novembar, mislim, 1973. godine, a prvi dnevnik za jugoslovensko područje emitovan 13. jula 1974. godine. Pripreman je u studiju u Titogradu, a emitovan iz studija u Beogradu. Ja sam takođe vodio i taj prvi dnevnik.

Sjećam se „zgode“ prilikom donošenja Ustava Crne Gore 1974. godine. Svečano ukrašena skupštinska sala. U potpunosti tišini Vidoje Žarković, tada predsjednik Skupštine, svečano izgovara: „Proglašavam Ustav Socijalističke Republike Crne Gore“ – i u tom času u sali (koja tada nije imala prozora) nestaje struje. Iznenađen Žarković glasno izgovara: „Šta je ovo u p... materinu“. Pauza traje petnaestak minuta, dolazi struja, Žarković nastavlja. Mi sve snimamo.

Pripremajući *Dnevnik* zovem Slavka Kovačevića, realizatora, i kažem da te večeri nećemo ići uobičajeno: tonska špica – voditelj, već ide špica – pa odmah Žarković sa rečenicom: Proglašavam Ustav Socijalističke Republike Crne Gore. Kada se aplauz stiša daje mene i ja nastavljam: „Bio je to svečani trenutak donošenja Ustava itd“. Dogovoreno – dogovoreno.

Počinje *Dnevnik*, ide špica, filmski i tonski. Počinje Žarković: „Proglašavam Ustav Socijalističke Republike Crne-e-e“, i prekid. Meni, kao voditelju *Dnevnika*, nestaje bijelog svijeta. Šta je sad?! Naravno, nijesam ja pustio prvi snimak iz Skupštine, već neko drugi, ali Slavko nije toncu rekao za naš dogovor i on kako je navikao, da uvijek poslije špice zaustavlja traku na magnetoskopu da bi se pojavio voditelj, to uradi i to veče.

Shvatili smo u čemu je problem, ponovo krenuli i sve je bilo u redu. Kod nas u televiziji! Ali ne i u policiji, đe su me odveli da objasnim ko to danas „ne da“ Žarkoviću da proglasi Ustav.

Jedna od onih epizoda poslije koje sam opet završio u policiji bila je vezana za *Dnevnik* u kojem smo dali opširniju vijest vezanu za smrt Borisa Zihlerla. Rekao sam realizatoru, Dragu Petroviću, da u dokumentaciji nađe knjigu o poslijeratnim kongresima partije – sigurno ima fotografija na kojima je Boris Zihlerl. Drago se vraća zadovoljan – ima četiri-pet snimaka – napraviće slajdove da ilustrujemo informaciju o Zihlerlu. Sve ide normalno – ja čitam tekst, Drago pušta slajdove. Odjednom na jednom slajdu za govornicom Zihlerl, a u prvom redu Ranković i Đilas. Opet ono uobičajeno „otkud ovo sad“, ali već je otišlo. Završavamo *Dnevnik* ispred zgrade čekaju policijska kola. U kancelariji je bio Vlado Keković, šef DB-a, Mladen Kovačević i daktilografkinja. Uobičajeni pozdravi, ali vrlo ozbiljna lica policajaca. Vlado naredbodavno izgovara: „sjedite“ i počinje ispitivanje. Pošto sam sve potanko objasnio, shvatili su da nije bila namjera da se provocira s Đilasom i Rankovićem, već je bio običan propust. Ponudili su me kavom i rakijom, a ja, odobrovoljen, usudim se da ih upitam: „Mogu li ja sada vama da postavim jedno pitanje, ali da mi pošteno odgovorite, kao što sam ja vama odgovarao?“ „Može“, kaže Vlado. Ja ispaljujem: „Je li vam bilo drago kad ste svog bivšeg šefa vidjeli na televiziji“. Tajac. Vlado izgovara: „Ovo je već provokacija. Hapsimo te.“ Mladen se smije. I nastavljamo da pijemo kafu.

Možda je najzanimljivija „zgoda“ sa dočekom Nove godine. Mislim da je Novu 1977. godinu u „Maestralu“ dočekao i Josip Broz Tito. Dogovoreno je da studio u Titogradu pravi reportažu od pola sata i sjutra dan da je preuzmu svi studiji u zemlji i

emituju za čitavo jugoslovensko gledalište. Na „put“ krećemo: ja, kao novinar, Slavko Vukčević, filmski snimatelj i Kačo Kovačević, kao tonac. U hotelu kao u košnici. Sav državni i politički vrh zemlje, ugledni privrednici, brojni gosti, zabavljači, muzika. Sjedim za stolom sa generalom Slavkom Marićevićem i Vojom Srzentićem. Od svečano ukrašenog stola za kojim su Tito i Jovanka, Veljko Milatović, Veselin Đuranović, Vidoje Žarković i drugi, dijeli nas sto za kojim su Peko Dapčević i Svetozar Vukmanović Tempo. Opuštena atmosfera. Slavko sve snima. Smjenjuje se muzika: Nikola Karović, Tereza Kesovija, Kulturno umjetničko društvo „Stanko Dragojević“ i mnogi drugi. Bliži se ponoć. Vrela atmosfera. Kaću kažem: „Kada budu predsjedniku čestitali Novu godinu, priđi i snimi tonski, da odaberemo najljepšu čestitku i da je pustimo u reportažu.“ Gasi se svijetlo. Ponoć. Počinju čestitke. Kačo se primiče stolu za kojim je Tito i u jednom trenutku, odmah poslije prvih nekoliko čestitki, spušta magnetofon i pravo Tita za ruku: ljubi Tita i čestita mu. Neviđeno! Kačo ponovo uzima „nagru“ i nastavlja snimanje. Ostajemo do tri sata. Krećemo za Titograd. Kažem im da ostave materijal u laboratoriji da se razvije, da se odmire i odmah poslije podne dođu da radimo reportažu. Podne je. Čekam. Moje ekipe nema do 3-4 sata popodne. Iznerviran vičem na Kaća. On dodaje „nema problema“. Samo da ja pročitam svoj tekst i da ne brinem, oni će sve montirati, a ja da pogledam prije emitovanja. Konačno me zovu – ostalo je malo vremena do emitovanja. Gledamo reportažu. Ide tekst, ide slika. Otprilike ovako: Najveseliju Novu godinu predsjednik Republike dočeka na crnogorskom primorju. Idu slike Svetog Stefana, primorja, opisi ljepote tog izuzetnog krajolika naše zemlje, potom smo slikom u svečanoj sali, idu nabranjanja gostiju, atmosfera i ja počinjem: „Tačno u 12 časova, kada su se rastajale

stara od nove godine, predsjednik Republike i njegova supruga čestitali su jedno drugom Novu godinu. Ide slika, ustaje Tito, ustaje Jovanka, ljube se, a Kačo ispod, radi ilustriranja atmosfere, podvukao pjesmu: „Ovo dvoje bor i jela Morača ih odnijela“, pjesmu koju su to veče pjevali članovi KUD „Stanko Dragojević“. Meni nestaje daha. Vičem na Kaća – ne znam šta da radim. Nema vremena da se remontira reportaža. Bukvalno ludim. Treba mi pet-šest minuta da se sredim i shvatam da je jedino rješenje da skinem ton, da ide slika, a da ja uživo iz studija čitam svoj tekst. Spas! Sve je ipak prošlo dobro. Dobili smo čestitke za izvanredan izvještaj o dočeku Nove godine u Crnoj Gori gdje je prvi put bio i predsjednik Republike Josip Broz Tito.

Na kolegijumu konstatujemo da nedjeljama nemamo priloga iz Rožaja. Spremamo se na put. Filmski snimatelj Veljko Otašević, tonac Vlado Ivanović, vozač Boro Đurišić. Kod Manastira Morače doručak. Prisjećamo se kako je prethodnih dana Ljubo Klikovac „snimao“ sjednicu Opštinskog komiteta praznom kamerom – zaboravio da umetne traku. „Objasni ti to Voju Raičeviću“, Veljko začuđeno uzvikuje: „Kako je to moguće da snimatelj zaboravi da umetne traku u kameru“. Nije završeno ni pola doručka, ustaje i viče: „Ljudi pa ja sam zaboravio kameru“. Šta da se radi. Nijesam mu dao vozača već je stopom pošao po kameru. Mi smo na miru mogli i dva-tri puta doručkovati, dok je stigao Veljko noseći kameru.

Televizija se širi. Primamo nove kadrove, provjeravamo ih. Dajemo sitna zaduženja. Gradska hronika. Jednog od takvih šaljemo da ispita zašto se ne useljava zgrada na Zabjelu, a već je mjesecima dovršena. Ide mladi reporter, traži investitora, izvođača radova, odgovorne i donosi uredniku opširan tekst koji završava kako je razlog neuseljavanja što još uvijek nije gotova septička jama kapaciteta 2.500 ljudi.

Poplava u čitavoj Crnoj Gori – šaljemo ekipe na sve strane. Vojo Nikčević pokriva Ivangrad, Plav, Gusinje. Javlja se telefonom – reporterski zapis i počinje: Ovdje je zaista strašna poplava. Lim poplavio Gusinje. Ja uzimam slušalicu od daktilografkinje koja kuca na mašini, i vičem: „Stani Vojo kolika god da je poplava, rijeka ne može uzvodno“ – Vojo tek tada „ukopča“ o čemu se radi i nastavlja izvještaj.